

K I T E E

Kiteen kaupunki
Puhoksen koulu

Vuosisuunnitelma 2023-2024

Valmistelu 8.8.2023, 23.8.2023

Hyväksyminen henkilökuntakokouksessa 31.8.2023

Virpi Kinnunen
Puhoksen koulun toiminnasta vastaava rehtori

K I T E E

Lukuvuoden työpäivät ja loma-ajat:

Lukuvuosi alkaa 9.8.2023.
Syysloma on viikolla 42 (16.-22.10.2023).
Itsenäisyyspäivä 6.12.2023.
Syyslukukausi päättyy 22.12.2023.
Joululoma on ajalla 23.12.2023 - 7.1.2024.
Kevätlukukausi alkaa 8.1.2024.
Talviloma on viikolla 10 (4.3.-10.3.2024).
Pääsiäinen 29.3.-1.4.2024
Vappu 1.5.2024
Helatorstai 9.5.2024
Vapaapäivä 10.5.2024

Lukuvuosi päättyy lauantaina 1.6.2024.

Oppilasmäärät luokittain:

1.lk 4 oppilasta
2.lk 8 oppilasta
3.lk 11 oppilasta
4.lk 9 oppilasta
5.lk 13 oppilasta
6.lk 7 oppilasta

Opetusryhmät:
1.-2.lk yhdysluokka
3.lk
4.lk
5.-6.lk yhdysluokka

Tuntikehys:

Yleisopetus	95 h
Erytisopetus	22 h
Luokanvalvoisuus	1 h
Yhdysluokkavaativuus	2 h
Vastuuopettajuus	5 h
Tvt-vastuu	1 h
Av-vastuu	0,5 h
Musiikkitehtävien hoito	1 h

Henkilökunta:

Virpi Kinnunen	rehtori
Emmi Törrönen	1.-2.lk
Olli-Heikki Toropainen	3.lk
Eero Pulkkinen	4.lk
Jaana Haverinen	5.-6.lk, vastuuopettaja

K I T E E

Minna Nevalainen	erityisopettaja
Maarit Toivanen	koulunkäynninohjaaja
Sari Pirinen	koulunkäynninohjaaja
Niina Hokkinen-Reittu	koulunkäynninohjaaja

Koulun toimintakulttuuri ja arvot

”Yhteistyö toisiamme arvostaen.”

Puhoksen kouluun pyritään saamaan aikaan hyvä ja turvallinen työympäristö, jossa oppilaat voivat oppia ja opiskella opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Koulun toiminnassa korostetaan oppilaiden, opettajien, koulussa ja päiväkodissa työskentelevän muun henkilökunnan sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Korostamme yhteistyössä toistemme arvostamista. Osallistumme mahdollisuuksien mukaan kaupungin Kumppanuuspöytä-toimintaan. Teemme aktiivista yhteistyötä myös Puhoksen kehittämissyhdistyksen ja muiden Puhoksen koulun vaikutuspiirin alueella toimivien eri tahojen kanssa.

”Yhteisen osaamisen ja taitojen hyödyntäminen.”

Opettajien, eri alojen asiantuntijoiden ja Puhoksen koulun yhteistyötahojen erityisosaamista hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti. Tänä lukuvuonna valinnaisaineet toteutetaan jaksokokonaisuuksina. 3-4-luokkalaisilla on valinnaisainetta kaksi tuntia viikossa syyslukukauden ajan ja 5-6-luokkalaisilla kaksi tuntia viikossa koko lukuvuoden ajan. Teemme yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan myös Kiteen kaupungin muiden alakoulujen kanssa esimerkiksi järjestämällä yhteisiä retkiä, valinnaisaineopintoja tai teemapäiviä. Valinnaisaineiden tunneilla voidaan myös hyödyntää muita yhteistyötahoja, kuten urheiluseuroja tai vapaaehtoistoimijoita. Arviointi toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti monipuolisesti erilaisia arviointitapoja hyödyntäen.

Lukuvuoden painopistealueet

Tämän lukuvuoden aikana kiinnitämme erityistä huomioita oppijan perustaitojen vahvistamiseen. Oppituntien lisäksi työskentelemme luku-, kirjoitus- ja matemaattisten taitojen äärellä myös koko koulun yhteisissä päivänavauksissa, joissa yhteisinä aiheina ovat mm. kertotaulut, kellonajat, kuukaudet, viikonpäivät sekä kirjainten kirjoitusasut.

Lukuvuoden toisena painopistealueena on ProKoulu -toiminnan jatkaminen ja käytänteiden arkeen siouttaminen. Kehitämme ja toteutamme käyttäytymisen positiivisen vahvistamisen mallia koulusamme. Yhdistämme kehittämistyössämme ProKoulu-periaatteiden mukaisen toimintakulttuurin kehittämisen ja kiusaamisen ennaltaehkäisyyn ja poistamiseen tähtäävän KiVa-koulutoiminnan. KiVaProKoulu-tiimiin kuuluvat Eero Pulkkinen (puheenjohtaja), Emmi Törrönen (KiVa-kouluvastaava), Minna Nevalainen ja Maarit Toivanen.

ProKoulu-käyttäytymisodotusten matriisiin kaksi teemaa ovat toisten huomioiminen ja vastuullisuus.

Toisten huomioiminen	Vastuullisuus
Puhun keskusteluäänellä.	
Kuuntelen aikuisen ohjeita.	Huolehdin käyttämistäni tavaroista.
Käyttäydyn ystävällisesti.	
Annan toiselle tilaa.	Liikun turvallisesti.

Pro- ja KiVa-koulutoiminnan suunnitelma lukuvuodelle:

Ennen syyslomaa:

- ProKoulu: Toisten kunnioittaminen. Syksyn alussa teemana ystävällinen käyttäytyminen välitunneilla. Erityisessä huomiossa pallopelit pitkällä välitunnilla. Aamunavaus ja teeman esittely ja ohjeistus vko 37. Luodaan koulun peleihin säännöt.
- KiVa Koulu: 1. ja 4.lk käy kaksi oppituntia syyslomaan mennessä (1lk: tutustutaan ykkösluokkaan ja "tunnetunti", 4lk: "kunnioitus kuuluu kaikille" ja "ryhmässä")

Syyslomasta joululomaan:

- ProKoulu: ruokalakäyttäytyminen ja keskusteluäänellä puhuminen.
- KiVa Koulu: kolme oppituntia joulukuun mennessä. 1lk: "meidän luokka - kaikki mukaan", "erilaisuus on rikkaus", "kivassa koulussa ei kiusata". 4lk: "tunnista kiusaaminen", "piilokiusaaminen" ja "vastuullisesti netissä"

Ennen talvilomaa:

- ProKoulu: Siirrytään käyttäytymisodotuksissa teemaan Vastuullisuus. Tata-aineissa tavaroiden paikoilleen vieminen ja oikeille paikoilleen huolehtiminen.
- KiVa Koulu: 1. ja 4lk käy kaksi oppituntia. 1lk: "emme mene mukaan kiusaamiseen", "kiusattu tarvitsee sinun tukeasi". 4lk: "huono kohtelu satuttaa" ja "ryhmä ja kiusaaminen"

Talvilomasta kesälomaan:

- ProKoulu: Kertaava tai uusi ohje tilanteen mukaan (esim. Retkillä käyttäytyminen)
- KiVa Koulu: kolme oppituntia. 1lk: "minua ei kiusata", "kirjallisuustunti", "KiVa -sopimus". 4lk: "tsemppariviestintää", "assertiivisuus: minä pidän puoleni", "KiVa Koulu tehdään yhdessä"

Kansainvälisyys

Puhoksen koulu on mukana Kiteen koulujen yhteisessä Erasmus-hankkeessa, joka voi mahdollistaa henkilökunnan ja oppilaiden liikkuvuuksia ulkomaille. Koulun kv-vastaava on Jaana Haverinen. Keväällä järjestetään kansainvälisyysviikko. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään opettajavaihdossa olevia opettajia ja tutustumme siten vieraisiin kieliin ja kulttuureihin.

Koulun monialainen oppimiskokonaisuus, MOK

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus ja oppija saa kokemuksia koulupolkunsa aikana useiden eri aineiden monialaisesta yhteistyöstä. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien arviointia tehdään lukuvuosittain. Arviointiin osallistuu koko työyhteisö, oppilaat, sidosryhmät ja kodit. Arvioinnin pohjalta toimintaa kehitetään vuosittain.

Monialaisen oppimiskokonaisuuden aiheena on tänä lukuvuonna Puhoksen historia. Syyslukukaudella aiheen parissa työskennellään viikolla 40 koululla kaksi päivää ja yhtenä päivänä tehdään retki kivi-kautiselle asuinpaikalle. Kevätlukukaudella työskennellään kaksi päivää ja tutustutaan Vanhan Puhoksen teollisuuden historiaan.

Valinnaisuus vuosiluokilla 3-6

Oppilaille tarjotaan kahdenlaisia valinnaisaineita: taito- ja taideaineiden valinnaisia ja muita valinnaisia aineita. Vuosiluokilla 3-4 valinnaiset toteutuvat syyslukukaudella kaksi vuosiviikkotuntia viikossa ja 5-6 -luokkien oppilaat opiskelevat valinnaisia läpi lukuvuoden kaksi vuosiviikkotuntia. Valintajaksoja on lukuvuoden aikana useampia ja oppilas valitsee kullekin taidoille mieluisuusjärjestyksessä opiskeltavat aiheet. Jokaisessa valinnaisjaksossa on sekä taide- että taitoaineita ja muita valinnaisaineita.

Kodin ja koulun yhteistyö

Huoltajien osallisuus ja mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämässä koetaan koulusamme tärkeäksi. Haluamme vahvistaa osallisuutta eri tavoin: vanhempainillat, Kodin ja koulun päivä (mahdollisuuksien mukaan), vanhempainvartit, arviointikeskustelut ja muut yhteistyön muodot vahvistavat yhteisöllisyyden tunnetta. Tutkimme muitakin mahdollisia yhteistyömuotoja esimerkiksi kerhotoiminnassa tai valinnaiskursseissa.

Tiedotus koteihin

Jokaiseen kotiin jaetaan Tietopakki 2023-2024 -tiedote, joka sisältää perustiedot koulun toiminnasta. Tärkein tiedostuskanava on Wilma- oppilashallinto- ohjelma. Tiedottamiseen käytetään myös tarvittaessa reissuvihkoja, koulu- ja luokkakohtaisia tiedotteita, WhatsApp-sovellusta ja puhelinkeskusteluja. Koulun kotisivuilta löytyy yhteystiedot ja ajankohtaisia tapahtumia julkaistaan koulun Facebook- ja Instagram-sivuilla. Koulun arkea voi myös seurata koulun blogissa ”Puhos parrasvaloissa”.

Yhteydenpito koteihin ja huoltajien tapaamiset

Käytössämme on Wilma-oppilashallinto-ohjelma, joka on ensisijainen yhteydenpitoväline. Huoltajille järjestetään opetussuunnitelman mukaisesti tilaisuus arviointikeskusteluihin, joissa mukana ovat oppilaan lisäksi huoltaja ja luokanopettaja. Lisäksi voidaan pitää vanhempainvartteja ja muita keskusteluja vanhempien ja opettajien välillä. Huoltajat ovat tervetulleita koulun eri tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Nivelvaihepalaverit järjestetään 2. ja 6. luokkien aikana.

Vanhempainillat

Luokkien opettajat pitävät oman luokkansa vanhemmille vanhempainillan joko ulkona tai väljästi koulun sisätiloissa, koronatilanne huomioiden. Vanhempainillan teemana on lukuvuoden aloitus. Lukuvuoden aikana voidaan pitää myös muita koulun yhteisiä tai luokkakohtaisia vanhempainiltoja esiintyvän tarpeen mukaan. Syksyn vanhempainiltoja on järjestetty 1-6-luokille.

Iltapäivätoiminta

1. - 2. -luokkalaisten iltapäivätoimintaa järjestää koulussamme Kiteen kaupungin perusopetus. Iltapäivätoiminta hyödyntää toiminnassaan koulun tiloja sekä koulun lähialueita. Iltapäivätoiminnassa voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan retkiä myös koulun alueen ulkopuolelle. Iltapäivätoiminnalla on oma toimintasuunnitelma. Vastuuvetäjänä on koulunkäynninohjaaja Maarit Toivanen.

Yhteisöllisyys ja yhteistyö

Yhteistyö eri koulujen ja muiden toimijoiden kanssa tarjoaa monipuolisesti erilaisia oppimiskokonaisuuksia ja uusia oppimisympäristöjä. Kirjasto-yhteistyö on vakiintunutta ja suunnittelemme oppituntejakin siten, että hyödynnämme kirjastoa mahdollisimman paljon. Koulu voi osallistua mahdollisuuksien mukaan erilaisiin hankkeisiin. Alkuopetuksen luokat ja eskari tekevät yhteistyötä, ja kehitämme yhteistyötä myös päiväkodin kanssa.

Oppilaskunta

Puhoksen koululla oppilaskunnan edustajana toimii oppilaskunnan hallitus. Oppilaskunnan hallituksen ohjaajana toimii Minna Nevalainen. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan yksi edustaja 1.-4.luokalta ja kaksi edustajaa vuosiluokilta 5.-6. Oppilaskunnan hallitus suunnittelee jaideoi oppilaskunnalle mm. koulun juhlia, teemapäiviä tai -tuokioita.

Elo-syyskuun aikana suoritetaan uusien jäsenten valinta oppilaskunnan hallitukseen äänestämällä. Oppilaskunnan hallitus pitää kokouksia n. kerran kuussa. Kokoukset pidetään pääsääntöisesti välitunneilla. Jos kokouksia pidetään oppitunneilla, oppitunneilta poissa oltuaan oppilas huolehtii oppitunnin tehtävien tekemisestä.

Lukuvuoden aikana oppilaskunta suunnittelee turnauksia ja tapahtumia. Pöytäfutis ja pingisvuorot välitunneille ovat tulossa. Lukuvuoden aikana hallituksen jäsenet osallistuvat mahdollisesti oppilaskuntien hallitusten yhteiseen tapaamiseen. Oppilaskunnan hallitus nimeää keskuudestaan henkilön tarvittaessa kokoontuvaan koulukohtaiseen yhteisölliseen opiskelijahuoltoryhmään.

Kummitoiminta

Pyrimme monipuolisesti tuomaan kummitoimintaa osaksi koulun arkea. Viidennen luokan oppilaat toimivat 1. luokan kummioppilaina. Kuudennen luokan oppilaat toimivat 2. luokan kummioppilaina.

K I T E E

Välituntitoiminta

Koulupäiviin sisältyy pitkä välitunti klo 11.15-11.45, jonka aikana oppilailla on mahdollisuus osallistua ohjattuun toimintaan. Tiistaisin on tanssivälkkä, keskiviikkoisin lukuvälkkä ja perjantaisin kuoro.

Päivänavaukset

Luokanopettajat pitävät päivänavaukset luokissaan. Keskimäärin kaksi kertaa kuukaudessa pidetään koko koulun yhteinen päivänavaus.

Kerhotoiminta

Koulun kerhotoimintana järjestetään Aamuperhoset-kerhoa, johon ovat tervetulleita kaikenikäiset Puhoksen koulun oppilaat. Kerhon vetäjänä toimii Sari Pirinen.

Koululla tarjotaan Harrastamisen Suomen mallin avulla kerhotoimintaa välittömästi koulupäivän jälkeen. Harrastamisen Suomen mallissa eri harrastetoimijat ohjaavat kerhoja. Koululla järjestetään monitoimikerhoa ja myöhemmin lukuvuoden aikana mahdollisesti muitakin kerhoja. Kerhojen yhteyshenkilönä koululla toimii Jaana Haverinen.

Opiskeluhoolto

Puhoksen koulussa tarjotaan oppilaille lakisääteistä opiskeluhoiltoa. Opiskelijahuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Opiskeluhoiltoa suunnittelee, kehittää, toteuttaa ja arvioi oppilaitoskohtainen opiskeluhoiltoryhmä, jota johtaa koulun toiminnasta vastaava rehtori. Koulullamme käy viikoittain koulukuraattori Jonna Kärkäs ja kahden viikon välein kouluterveydenhoitaja.

Poissaolot

Kaikella koulun toiminnalla pyritään tukemaan oppilaiden kouluun kiinnittymistä. Oppilaiden poissaolomääriä seurataan ja koululla toteutetaan seuraavaa yhdessä sovittua toimintamallia, jossa oppilaan henkilökohtaisten poissaolosten seurannalle on sovittu seuraavat raja-arvot:

- 50 h poissaoloja, joka voi sisältää useita lyhyitä, toistuvia ja säännöllisiä sairauspoissaoloja lukukauden aikana. Luokanopettaja ottaa yhteyttä huoltajaan.

- 100 h poissaoloja. Luokanopettaja ottaa yhteyttä kouluterveydenhoiltoon tai kuraattoriin, joka selvittää yhdessä huoltajan kanssa, onko tarvetta jatkotoimenpiteisiin. Tarvittaessa järjestetään huoltajapalaveri tai kutsutaan koolle yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä.

-150 h poissaoloja. Luokanopettaja kutsuu yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän koolle. Em. toimien lisäksi selvittämättömien poissaolosten kyseessä ollessa tehdään lastensuojeluilmoitus.

Vuosisuunnitelman arviointi

Vuosisuunnitelman toteutumista arvioidaan lukuvuoden lopulla. Arviointiin osallistuvat henkilökunnan lisäksi mahdollisuuksien mukaan oppilaat ja heidän huoltajansa. Arvioinnin palautetta hyödynnetään tulevan lukuvuoden suunnittelussa.

Koulun ulkopuolella annettava opetus

Lukuvuoden aikana voidaan järjestää opinto- ja tutustumisretkiä, teemapäiviä ym. koulun toimintaa tukevia tapahtumia ja oppimistuokioita. Koulutyöskentely ei ole sidottu koulurakennukseen ja koulualueelle, vaan opetusta voidaan järjestää opetussuunnitelman ja mahdollisuuksien mukaan myös muissa oppimiskohteissa ja tarvittaessa myös muuna kuin varsinaisen koulupäivän aikana. Lähiympäristön tai kaupungin liikuntapaikkoja voidaan hyödyntää opetustilanteissa.

Pyrimme hyödyntämään lukuvuoden aikana monipuolisesti koulun lähiympäristön alueita oppimisympäristöinä. Lukuvuoden aikana voidaan järjestää koulupäivän mittaisia päiväretkiä lähiseuduille.

Lukuvuoden juhlalliset, teemapäivät ja muita tapahtumia

- Koulukuvaus ma 11.9.2023, kuvaajana Seppälän koulukuvat
- Vanhempainilta 21.8.2023
- Oppilaskunnan hallituksen organisoimat pingis- ja pöytäfutisvuorot ja/tai turnaukset lukuvuoden aikana.
- Oppilaskunnan syysrieha loka-marraskuussa
- Kulttuuriretki Olavinlinna ja/tai Joensuuhun
- Väriviikko eskareiden kanssa
- Eläinten viikko 4.-10.10.2023
- Uinti- ja jäähallivuorot toteutuvat mahdollisuuksien mukaan erikseen varattuina ajankohtina.
- Valotapahtuma Puhoksen perinnenavetalla marraskuussa
- Seurakunnan järjestämä jouluhartaus viimeisellä kouluviikolle Perinnenavetalla
- Joulujuhla ke 20.12.2023
- Syyslukukauden viimeinen työpäivä perjantai 22.12.2023.
- Talviurheilupäivä maaliskuussa 2024 koulun ja Puhoksen seurojentalon alueella.
- Yrityskylävierailu 6.lk
- Oppilaskunnan kevätkarkelot toukokuussa 2024
- Seurakunnan järjestämä kevätkirjokko mahdollisuuksien mukaan viimeisellä kouluviikolla
- Erilaiset MOKia ja oppimista tukevat retket lähialueilla

Lukuvuoden viimeinen työpäivä 1.6.2024.

Teemapäiviä ja tapahtumia voidaan pitää enemmänkin mahdollisuuksien ja tarjonnan mukaan. Teemapäivinä ja niiksi luettavina erityispäivinä koulupäivän pituus voi poiketa normaalista työjärjestyksestä. Leirikouluja, lyhytkursseja ja valinnaisia voidaan toteuttaa myös työjärjestyksen/koulupäivien ulkopuolella.

Puhoksen koulun järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on perusopetuslain mukaisesti taata jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle oikeus työskentelyrauhaan, turvallisuuteen ja omaisuuden suojaan. Perusopetuslain 35 § mukaan peruskoulun oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Tahallinen tai toistuva järjestyssääntöjen rikkominen voi johtaa rangaistuksiin, jotka määritellään perusopetuslaissa 36 §.

Järjestyssääntöjen rikkomisesta aiheutuneet aineelliset vahingot voidaan velvoittaa korvaamaan.

Opetusta voi tulla seuraamaan, kunhan siitä sopii opettavan opettajan tai rehtorin kanssa.

1. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet oppijana

- Minulla on oikeus ja velvollisuus osallistua opetussuunnitelman ja lukujärjestyksen mukaiseen opetukseen.
- Minulla on oikeus opiskeluhooltoon ja kouluateriaan.
- Toimin turvallisesti kaikissa tilanteissa.
- Keskityn työskentelyyn ja oppimiseen parhaan kykyni mukaan.
- Kysyn tarvittaessa neuvoa ja opettelen odottamaan vuoroani.
- Teen tehtäväni ahkerasti ja huolellisesti koulussa ja kotona.
- Noudatan sovittuja sääntöjä ja annettuja ohjeita.
- Huolehdin saamistani tarvikkeista.
- Pidän tarvittavat välineet mukana enkä tuo kouluun turhia tavaroita.
- Pyydän opettajalta luvan poissaoloon, jos sairastun kesken päivän. Mikäli tiedossa on pidempi poissaolo, huoltaja pyytää etukäteen luvan pidempään poissaoloon koulusta. Selvitän pidemmän poissaolon ajalla opiskeltavat asiat ja pyydän tehtävät opettajalta.
- Koulumatkat, koulun retket, vierailut ja muut koulun alueen ulkopuoliset tehtävät ovat myös koulutyötä, jolloin käyttäydyn koulun sääntöjen mukaan.

2. Hyvän käytöksen säännöt

- Käyttäydyn ja puhun ystävällisesti ja kohteliaasti toisille koulun ja päiväkodin lapsille ja aikuisille.
- En kiroile tai nimittele.
- Syön monipuolisesti ja noudatan hyviä ruokailutapoja.
- Pidän ympäristön siistinä.
- Kunnioitan toisten mielipiteitä ja töitä. Huolehdin tekijänoikeuksista niin omien kuin toisten töiden suhteen.
- Pukeudun sään mukaan ja lepään vapaa-ajallani riittävästi, että jaksan opiskella.
- Annan toisille työrauhan, tarvittaessa autan toisia.
- Pidän puhelimen repussani koulupäivän ajan. Lataan puhelimeni kotona, en koulussa. Tarvittaessa pyydän opettajalta luvan ladata puhelimeeni lisää virtaa, mikäli siihen on perusteltu syy.
- Huolehdin omista tavaroistani ja koulun yhteisistä tavaroista ja säilytän tavaroita niiden oikeilla paikoilla.
- Noudatan hyvän käytöksen sääntöjä myös sosiaalisessa mediassa.
- Kerron aikuiselle, jos huomaan kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa koulussa tai koulumatkalla.
- Teen yhteistyötä kaikkien kanssa ja edistän yhteishenkeä kannustamalla toisia ja yrittämällä itse parhaani.